

Országos növényvédelmi előrejelzés a szántóföldi kultúrákban 2025.06.03.

Az időjárás az idei évben nem túl kegyes hozzánk, mert hol az alacsony hőmérsékleti értékek, hol a csapadék hiány vagy éppen bőség okoz bosszúságot. A múlt héten (egy-két nap kivételével) már ugyan a sokévi átlaghoz közelített a levegő felmelegedése, de a szárazság tovább tartotta magát. Mindössze egy-egy kisebb kiterjedésű, nyugat-dunántúli területen hullott 10,0-13,0 mm közötti eső, míg másutt csak nyomokban volt jellemző. Ezzel egyidejűleg intenzív, sokszor viharos szél akadályozta az éppen gyomirtásra váró kukorica, napraforgó állományok kezelését. A hétvégétől kora nyáriasra váltott időjárásunk és már az éjszakai hőmérsékletek is 10 °C fölé emelkedtek.

Az őszi búza állományok fejlettsége országos viszonylatban kiegyenlítődni látszik, kivéve az északi országrészt, ahol a növényfejlődés a korábbi évekhez képest is lassabb. Itt a búza épphogy virágozni kezdett, míg más tájakon már a teljes érés állapotában várja a szemek optimális növekedéséhez szükséges csapadékot. A virágzó gabonákban a **kalászfuzáriózis** elleni megelőző védekezésre célszerű elsősorban koncentrálni, mely egyúttal az állományokban fellépő betegségeket is blokkolja. A száraz időjárásnak előnye is van, amely mostanra a betegségek terjedésének gátlásában nyilvánult meg. Ennek következtében a **lisztharmat** fertőzőtség ugyan a legtöbb táblán fellelhető az állomány alsó szintjén, de jelentős terjedése nem jellemző. A **szeptóriás levélfoltosság** szintén csak az alsó leveleket érinti, felsőbb levélemeleteken, kalászon nem láthatóak tünetek. A dél-alföldi régióban a **fahéjbarna foltosság** tüneteinek fellépése ugyancsak az alsó levélzónában okoz kisebb-nagyobb mértékű levélkárosodást, amely esetenként a természetes, élettani felszáradással is együtt jelentkezhetsz. A valamivel esősebb tájakon, a **sárgarozsda** telepeinek szórványos megjelenése Csongrád-Csanád vármegye déli részén tapasztalható. A **kalász fuzáriózis** tünetei legfeljebb észlelési szintűek, a kifehéredő kalászhok még nem láthatóak nagy gyakorisággal. A **vetésfehérítő bogarak** lárváinak száma jelentősen csökkent az állományokban, góccokban azonban még folyamatos a kártétel. Jelenlétük mostanra inkább a tavaszi vetésű gabonákban lett jellemző, ezért a táblák folyamatos ellenőrzése javasolt. A **levéltetvek** kártétele az idei évben számos kultúrában kiemelkedő. Az őszi gabonafélékben még mindig tart a felszaporodásuk, kártételük, sok esetben nemcsak a lombozaton, hanem a kalászhokon is kialakultak az egybefüggő kolóniák. A védekezés a még teljes érésű (vagy fejletlenebb) állományokban javasolt, mivel a puha szemek szívogatásával a mennyiségi és minőségi veszteség számottevő lehet. A tavaszi gabonák állományszemléje is javasolt! Megkezdődött a **poloskák** betelepődése a táblákra, de egyedszámuk alacsony szintű, 2-4 db imágó/10 hálócspás mennyiséggel (Jász-Nagykun-Szolnok vármegye). Az őszi árpa alsó leveleinek felszáradása folyamatos, mely részben a korábbi levélbetegségek pusztításának, részben a szárazságnak köszönhető. A teljes érés utolsó szakaszában lévő állományok „szökülése” megkezdődött. A még zöld részekben a **pirenofóras levélfoltosság** tünetei nem erősödtek, a kalászhokon egyelőre nem láthatóak betegség tünetek. Megjelentek azonban a gabonaszipolyok a táblák szegélyein, egyedszámuk jelenleg még csekély. Az őszi búza és a kapás kultúrák szegély zónáiban felélénkült a **mezei pocok** kártétele, egyedszámuk mostanáig kártételi küszöbszint alatti.

Repcében a minimális **fómás és alternáriás** levélfoltosságon kívül a száron és a becőkön egyelőre egyéb kórtani probléma nem jellemző. Kártevők közül a **repcebecő-ormányos** kártétele egy-egy területen tovább súlyosbodott és elszórtan megfigyelhető a **repcebecő-gubacsszúnyog** nyúveinek jelenléte is.

A kukorica és napraforgó állományok számára kedvez a felmelegedés, de a gyomirtásból illetve hideghatásból származó fitotoxikus tünetek „kiheveréséhez” és az intenzív fejlődéshez csapadéokra is szükség lenne. A táblákon folyamatos a meleg igényes gyomnövények kelése, fejlődése. Tömegesen kel a parlagfű, a libatop félék, disznóparéj félék, selyemmályva, csattanó maszlag, kakaslábű, muhar-fajok stb. A parlagfű sziklevelestől a 8-10 leveles állapotig fordul elő, a fertőzöttség helyenként jelentős. A **posztemergens gyomirtások** időjárástól függően folyamatban vannak. Komárom-Esztergom vármegyében néhány táblán megjelentek a napraforgó **peronoszpóra** primer, valamint egy-egy tövön szórványosan a **szklerotíniás betegség** száralapi tünetei. A betegségek fellépése csak helyi szintű, nem általános. A napraforgóban és kukoricában kihelyezett csapadék fogásai alapján megkezdődött a **gyapottok bagolylepke** rajzása. Napraforgóban a levéltetvek kártétele országos viszonylatban változó, helyenként az egybefüggő kolóniák kialakulása, 5-10 %-os állományfertőzés mellett jellemző.

Borsóban a **levéltetvek** egyedszáma növekedett, a kolóniák kialakulása felerősödött, előfordulásuk gyakoribbá vált! A vírusos megbetegedések tünetei szórványosak. Észlelési szintű az **aszkohítás levélfoltosság** fellépése az állományok alsó levelein. Szójában a **parlagfű** kelése, fejlődése több táblán jellemző, helyenként erős kártételi nyomással. Burgonyában a **burgonyabogár** egyedszáma alacsonyabb a korábbi évek létszámához képest, a kártétel góc-szerű, de egyelőre nem számottevő. A **levéltetvek** megjelenése észlelési szintű. A korábban ültetett, fejlett állományokban a **burgonyavész** fertőzésveszélye emelkedő tendenciát mutat. Amennyiben időnként csapadékos, párás válik az időjárás (vagy öntözés mellett), a záródott sorú állományokban bekövetkezhetnek az első fertőzések. A megelőző védelem időszerű és javasolt!

Tűh Annamária
Magyar Növényvédő Mérnöki és
Növényorvosi Kamara

Az előrejelzés a Borsod –Abaúj-Zemplén, Csongrád-Csanád, Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Komárom-Esztergom és Zala vármegyei Növényorvosi Kamarák szakembereinek megfigyelései alapján készült.